

עצמאות חשיבתית ופיתוח יצירתיות מה הגיל שאפשר להתחיל?

כל המחקרים בעשור האחרון מוכיחים פעם אחר פעם וללא כל ספק, את החשיבות לעודד את פיתוח היצירתיות והביטוי החופשי של התינוק, מרגע הלידה ובילדות המוקדמת. קצת תאוריה – ובהמשך טיפים מעשיים...

רק עם "כף". רצוי לפעול עם התינוק בקבוצה קטנה. גם ההורה וגם הילד מקבלים פרופורציות בקשר לשלבי ההתפתחות השונים, לומדים מחיקוי מה מותר ומה מקובל ולומדים לקבל ולהתייחס לאחר גם אם הוא שונה ממני.

1. צרו עבור הילד סביבת משחק המאפשרת חקירה ואווירה רגועה ללא התנגדויות של "זה מותר וזה אסור." (כמובן ללא סיכונים).
2. אפשרו לילד לבחור ממגוון חומרים, לבחון ולשחק איתם – ללא עכבות שלכם.
3. קבלו רעיונות לא שבלוניים של הילד ללא שיפוט מוקדם – אפשרו לו התנסות ללא חשש.
4. הציבו בפני הילד אתגרים כדי שימצא פתרונות יצירתיים, תוך כדי משחק ולא תוך כדי בחינה ותסכול.
5. יצירתיות לא יכולה להמדם בשעון, תנו מרחב זמן פתוח וצפו לכך שלא בכל זמן נתון הילד יגיב לגירויים שלכם, לחץ לא מאפשר יצירה - לפחות לא במובן הזה.
6. משוב, העצמה ועידוד, אחרת לא ידעו לבקר את פעולתם ולהמשיך בתגובות חיוביות שמפתחות יצירתיות.
7. טפחו תהליך יותר מאשר תוצר סופי... ועודדו כמה פתרונות לאותו אתגר...
8. חשפו את ילדיכם לסביבות מגוונות, לשפות מגוונות (אנחנו בקליפורניה להזכירכם).
9. תנו להם עידוד גם כשהם לא מצפים לו, תגובה חיובית תגרום להמשך תנועה באותו כיוון.
10. המציאו משהו שיהיה יחודי לילד שלכם – ואם לא הצלחתם, תנו לו להמציא, ברגע שהוא ירגיש שאתם סומכים עליו תראו שאין גבול ליצירתיות ולגאוניות של ילדכם...

קחו עצמאות, חנכו לעצמאות ובהצלחה רבה...

ד"ר בילי, מומחית בתחום הפרעות קשב וריכוז, קשיי זיכרון, ליקויי למידה ובעיות התנהגות. בעלת חברת AttentionB לאימון נירור קוגניטיבי התנהגותי ומרצה באוניברסיטה האמריקאית יהודית.
billi@weinamerica.com

מהסוג הזה הן דרכי החשיבה שילדנו נדרשים להשתמש בהם היום בלמידה מכל סוג ובחיים באופן כללי, דרכי חשיבה יצירתיות הן קריטיות להצלחה בעולם כיום ובוודאי בעתיד.

כדי להבין חשיבה יצירתית יש להבחין בינה לבין אינטליגנציה, מנת מישכל וכישרון שהם בדרך כלל מולדים. ילדים יצירתיים בעלי אינטליגנציות אחרות כגון: מוסיקלית, תנועתית, נטורליסטית, חברתית, רגשית או בינאישית לא בהכרח יהיו בעלי אינטליגנציה קוגניטיבית. למשל, צייר יכול להיות בעל חוש טכני גבוה מאוד אולם האו לא יצליח לעורר את המתבונן בציוריו מבחינה ריגשית, אם אין לו אינטליגנציה רגשית או בינ-אישית מספקת. זה מה שמבדיל בין ציירים גדולים שזוכרים אותם לאורך דורות ובין ציירים שמציירים יפה אך טכני. (לדוגמה, מארק שאגל שהעניו ליצור דמויות שונות, לא רגילות, אחרות, יחודיות...) יצירתיות אינה מוגבלת רק לאומנות, מוסיקה, תנועה או כתיבה, אלא גם בתחומי המדע המגוונים, ובתחום החברתי סוציאלי והתקשורת – אישי ובינאיש, מילולי ולא מילולי.

ולחידושים הטובות: ניתן לפתח יצירתיות, ניתן לפתח ולשכלל אינטליגנציות, ניתן לטפח ילדים שיגדלו להיות מבוגרים יוצרים, יחודיים, ממציאים וחושבים מחוץ לקופסא.

כל מחקרי המוח בשנים האחרונות מוכיחים בלי שום ספק כי אהבה וסביבה תומכת ומקבלת, אך גם מאתגרת, מציבה גבולות, עם אתגרי חשיבה לפתרון בעיות, דרך תנועה ושילוב אמנותי - מהווים אלמנט מרכזי וקריטי בהתפתחות תינוקות שיגדלו להיות ילדים ומבוגרים מצליחים, בטוחים בעצמם ומתוך בטחון, דימוי ותפיסת עצמי בריאה יוכלו לפסוע מחוץ לתלם בו פוסעים רוב האנשים ולמג את עצמם כיחידים פורצי דרך, ממציאים יחודיים בתחומם. ורצוי להתחיל הכי מוקדם שאפשר.

10 דברים כדי לא לבלום התפתחות יצירתיות אצל ילד שימו לב: לא כל "מאמי אנד מי", שבו, קצת זום, רוקדים ומציפים את הילד בגירויים, תורם. להיפך הפעילות צריכה להיות ממוקדת, בנויה היטב עם המון ידע ורציונאל ולא

ה מבדיל בין מובילים ומנהיגים ובין אלה ההולכים בתלם! - הרבה ימי עצמאות!!! עידוד יצירתיות ועצמאות לחשיבה, התנסות ופעולה יצירתית, מובילה למציאת פתרונות וחשיבה מחוץ לקופסא, האם לא זה מה שקורה כשממציאים משהו חדש! משהו שרוב האנשים ההולכים בנתיב מוכר ובטוח בעקבות אחרים, לא יגיעו אליו לעולם...

וכעת גברתי ורבותי קצת תאוריה – ובהמשך אני מבטיחה טיפים מעשיים...

כל המחקרים בעשור האחרון מוכיחים פעם אחר פעם וללא כל ספק, את החשיבות לעודד את פיתוח היצירתיות והביטוי החופשי של התינוק, מרגע הלידה ובילדות המוקדמת. כל החוקרים מציינים את היכולות היצירתיות הנבחרות הטבעיות המצוינות של התינוקות והילדים הצעירים, כגון: היכולת ליצור עולמות דימויניים, לפנטז, ליוס, לחקור את סביבתם הפיזית ובכך לפתח את תפיסת הסביבה שלהם, יחד עם פיתוח יכולות גופניות בהתאם לשלבי ההתפתחות הנורמליות של התינוק והילד הצעיר, אולם, יכולות אלה לא נצפות באותה רמה, באותה תכיפות ובאותו אופן טבעי בילדות המאוחרת ולקראת גיל ההתבגרות. בכל הטבלאות נראית ירידה בכניסה לבית הספר היסודי ובתחילת גיל ההתבגרות נראית נקודת צניחה נוספת. אצל ילדים מסויימים נראה שמירה על רמת היצירתיות, שישלול ואפילו התפתחות מאפיינים של יצירתיות וחשיבה "מחוץ לקופסא", למציאת פתרונות לבעיות ואתגרים שהם חווים ופוגשים במשחק יזום או ספונטני.

אני מבקשת להבהיר – יצירתיות היא צורה מהותית ובסיסית של פתרון בעיות, אולם זוהי צורה לפתרון בעיות שאין עליהן תשובות קלות, חד משמעיות. בעיות שכלים "רגילים", לא מצליחים לפתור, ומכיוון שכך הן דורשות תגובה שונה, לא מקובלת, שטרם נוסתה, ובעיקר תגובה, שדורשת גמישות חשיבתית וכושר המצאה כוז הדורשת מהילד שניצב בפניה לא ללכת במסלול החשיבה השבלוני, המקובל, אלא "לקחת סיכון מחושב" וללכת במסלול לא סלול, בדרך שלא הלכו בה קודם. דרכי חשיבה